

Naročnina za krajevino SHS Mesečno 40 K. Letno 480 K. Inozemstvo: Mesečno 50 K. Letno 600 K. Oglasi: enostopna min vrsta za enkrat 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAVIJA

Plaćano do: Licejalna knjižnica Pavšalni franko. Uredni šivo: Wolfova ulica 11. Telefon 300. Uprava: Marijin trg 2. Telefon 44. Rokopisi se ne vračajo. Vprašanjem je priložiti znamke za odgovor. Ljubljana.

Vladna kriza.

STALIŠČE SAMOSTOJNE KMETSKÉ STRANKE. — POGAJANJA. DEMOKRATI SE POSVETUJEJO.

Beograd, 1. dec. Samostojna kmetška stranka je te dni označila svoje stališče glede programa o koalicijski vladi. Kot glavno vprašanje postavlja izenačenje zakonov za vso državo, kar bi se moralo po njenem mnenju izvršiti prej, kakor izvesti volilni zakon.

Beograd, 2. decembra. (Izv.) Kakor se doznava, še ni padla končno veljavna odločitev o novi zasedbi ministrstva za zunanje stvari, izgleda pa, da bo ta resort pridržal ministrski predsednik Pašič zase. Kar se tiče radikalnih kandidatov za ministrska mesta, nocoj še ni bila znana lista. Ve se je, da odstojita ministra za konstituanto Trifković in za pošte Miletić in da ostanejo gg. Pašič, Uzunović, Joca Jovanović in Gjurisić. Kot novi kandidati se imenujejo gg. dr. Srškić, dr. Zarko Miladinović in dr. Grgin.

PROSLAVA NARODNEGA UJEDINJENJA.

Maribor, 2. decembra. Na dan obletnice proglašanja ujedinjenja troimnega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotno državo se je vršila ob 9. zjutraj v tukajšnji stolni cerkvi pontifikalna maša z zahvalno pesmijo. Službo božjo je radi obolevosti škofa dr. Napotnika daroval stolni prošt Matik. Cerkvenemu opravilu je prisostvovalo uradništvo vseh tukajšnjih državnih in avtonomnih uradov, častniški zbor in mnogo občinstva. Ob 10. uri se je iz enakega povoda vršilo svečano cerkveno opravilo v protestantski cerkvi. Z mnogostevilnih javnih, kakor tudi zasebnih poslopj so plapolale narodne in državne zastave. Delo je dopoldne v vseh uradih počivalo. Trgovine so bile zaprte.

V avdijenci.

G. Albert Kramer, minister na razpoloženju, je bil v sredo sprejet od Njega Velicanstva Kralja, kateremu je imel srečo poročati o političnih razmerah v Sloveniji.

Poročilo je enostavno in lakonično, kakor se pač pri važnih zadevah spodobi. Ali za njim se skriva zanimiv duševni problem, katerega je vsekakor moral g. Kramer rešiti, predno je odšel v avdijenco. On je namreč v zboru slovenskih demokraskih razumnikov najbolj poštena, odkritosrčno čistemu demokraskemu programu vdana oseba. Baš zato je zanimivo vprašanje, na kak način je neki razložil našemu Kralju položaj v Sloveniji.

Današnje politično življenje je pri nas zavzeto s problemom oblastne razdelitve. Vse o njem govori, vse o njem piše, imamo določno mnenje večine slovenskega naroda, ogromne večine slovenskega razumnštva, celo jasno izpoved »Slovenskega Naroda« in tehtno besedo našega pokrajinskega namestnika. Vse se zoperstavlja upravni razdelitvi Slovenije na dve oblastni enoti. Nastane vprašanje, kako je g. Albert Kramer poročal tozadevno Kralju. Možnosti so omejene, torej se glasi odgovor, da je o političnem položaju v Sloveniji poročal skesano vso resnico ali pa je neprimerno in nespošljivo povrtarjal.

V politiki namreč ne gre toliko za pravico in resnico, marveč predvsem za dejanske politične moči. Poročilo se je tedaj prav zanimivo moglo začeti s sliko strankarske parcelacije slovenskega naroda. Kajti po nazorih sodobne demokracije je mnenje večine naroda merodajno, ne glede na to ali je pravo ali ni pravo. Kajti če enkrat večina smatra nekaj za pravo, tedaj v politiki ni več debate o pravilnosti ali nepravilnosti, marveč samo o volji večine in uresničevanju te volje. Torej ali je g. Kramer povedal Njega Velicanstvu, da je ogromna večina slovenskega naroda proti oblastveni delitvi Slovenije, da je za utravno enotnost slovenske pokrajine, da je ta večina slovenskega naroda državi učna, da pa smatra delo demokraskih politikarjev za škodljivo in sicer za slovenski narod in za skupno jugoslovansko državo? O tem dejstvu je bilo mogoče samo govoriti resnico ali pa lagati.

Nadaje je moralo iz tega vprašanja naravno vznikniti vprašanje o vtemeljivi zakonskega načrta, ki hoče kljub protivni volji prizadetega prebivalstva, da ne rečeno ravno naroda, nasilno oktroirati demokrasko oblastveno razdelitev Slovenije v mariborsko in ljubljansko oblastveno enoto. Puštimo na strani gradivo geografije, prometa, gospodarstva, socijalnih prilik, ki se pač ni dalo zbrati in se doslej ni objavilo. Zastojuje, da obstoji načelo unifikacije in sicer jezikovne in nacionalnokulturne, da se apriori vtemeljivo tako oblastveno razdelitev. Dobro, na to se pristaja. Vprašanje je, kako se izvršuje ujedinjajoči proces nacionalnosti, jezika in kulture. Eni pravijo, da se more to doseči edino na ta način, ako se vsi deli sporazumejo, ako prevladuje v državi sloga, ne pa nasilje. Hudomušneži trdijo celo, da bi edino odstop deževratov pomenil zgodovinski preobrat v notranji ureditvi jugoslovanske države, ker bi prišli na vlado današnji opozicionalci, torej večina slovenskega in hrvaškega naroda, in bi postali državotvorni, demokrati pa so že stali državni elementi. Ostalo, edinstvo jezika, narodnosti, kulture pa bi neovirano življenje medsebojnosti samo od sebe prineslo, ker drugače biti ne more. Z deklaracijami je mogoče od danes do jutri menjati meje in pravo, jezik, kulturo, narodnost pa spaja samo zgodovina in tem socijalnim tvorbam unemene sila. G. Kramer je gotovo bil v veliki zadregi, ko je moral Njega Velicanstvu tolmačiti ujedinjajoči proces na jeziku, kulturi in narodnosti, kadar bodo začele delovati nove oblasti v Sloveniji. Zares ne uvidevamo, kako bi mogle dve oblasti pospeševati ta proces, in sicer same za seba in pa spričo dejstva trajnega odpora naroda, ki se danes protivi tej demokraski nakan. Ali ste priznali nestvarnost, nevtemeljenost tega vašega delitvenega načrta in sicer prav posebno s stališča nacionalnosti in jezik ujedinjajočih sil?

Take in i dobne misli, ki so z današnjim položajem na Slovenskem v zvezi se porajajo, ko mora g. minister poročati v Beogradu o polomu demokraské politike, njene strankarske propagande in pa demokraskih upravno-političnih načrtov v Sloveniji.

KANDIDATNE LISTE ZA ZAGREBSKE OBC. VOLITVE.

Zagreb, 2. decembra. (Izv.) Pod imenom »Jugoslovanska nezavisna grupa okoli Tribune« nastopa pri novih občinskih volitvah v Zagrebu neodvisno meščanstvo s svojo kandidatsko listo, čije nosilec je dr. Ivo Politeo. V tej stranki se nahaja cela vrsta znanih in uplivnih zagrebskih obrtnikov, politikov itd. Demokrati so objavili svojo kandidatsko listo, čije nosilec je Milan Krešič. Socijalni demokrati so na čelo svoje liste postavili bivšega ministra Viljema Bugšeka. Ostale stranke objavijo svoje kandidatne liste jutri.

SKRAJŠANJE BOŽIČNIH IN VELIKONOČNIH PRAZNIKOV.

Ljubljana, 2. decembra. Z ozirom na časopisne vesti, da se višji šolski svet bavi z mislijo, skrajšati božične in velikonočne počitnice, se uradno objavlja, da višji šolski svet ni sklepal in se tudi ne posvetoval o skrajšanju ali sploh predureanju božičnih in velikonočnih počitnic. — Pač pa se strinjajo mnenja vseh nadzornikov ravno v tem, da ostanejo omenjene počitnice v dosedanjih izmeri in v meji dosedanjih dni, ker odgovarja to vzgojnim in učnim načelom.

VRHOVNO VODSTVO KOALIRANIH ŽELEZNIČARSKIH ORGANIZACIJ KRALJEVINE SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV

je predložilo dne 28. novembra 1921 vsem merodajnim mestom naslednji memorandum. Vrhovno vodstvo koaliranih strokovnih železničarskih organizacij cele države se je na osnovi po-

danjih sklepov z dne 20. novembra 1921 v Zagrebu in z dne 28. novembra 1921 v Beogradu, osebno predstavile g. ministru saobračaja, da izpostavi, izboljšanje gnotnega položaja železničarjev in zaščito zajamčenih pravic. Zahteve se je istočasno predložilo: g. spodu ministru financ, g. predsedniku narodne skupščine, g. predsedniku zakonodajnega odbora kakor tudi vsem predsednikom političnih klubov narodne skupščine. Vsi merodajni vladni faktorji kakor tudi predstavniki političnih skupin so priznali, da so zahteve železničarjev opravičene in izrazili gotovost, da hočejo pripomoči temu opravičenim zahtevam železničarjev do zadovoljivega rešenja.

Borzna poročila.

Zagreb, 2. dec. Devize: Dunaj, 3,40—3,70, Budimpešta 39—40, Italija 1170—1195, London 1120—1125, London čel. 1100—1110, Newyork 0—278, Newyork čel. 275—276, Pariz 2000—2050, Praga 309—311, Šviča 5300—5400. Valute: Dolari 270—277, carski rublji 15—30, napoleonori 0—990, nemške marke 150—154, rom. leji 192—200, ital. lire 1165—0. Beograd, 2. dec. Valute. Dolari 3,9, marke 35, leji 50, čehoslovaške krome 74. — Devize: London 288, ariz 500, Praga 77, Dunaj 0,85, Berlin 36, Milan 292, Budimpešta 9,50. Curih, 2. dec. Berlin 2,55, Holandija 187,25, Newyork 5,25, London 21,15, Pariz 38,10, Milan 22,05, Bruselj 37, Madrid 73,25, Praga 5,80, Budimpešta 0,80, Zagreb 1,85, Varšava 0,15, Dunaj 0,17, avstr. krome 0,10.

Veliki protidraginjski izgredi na Dunaju.

ZAHTEVE DELAVSTVA. — DEMONSTRACIJE, PLENITVE, ARETACIJE. — POZIV NAČELSTVA SOCIJALNODEMOKRASKÉ STRANKE. — MILIJARSKA ŠKODA. — ZAPRTA BORZA.

Dunaj, 1. dec. Delavstvo floridsdorških tovarov je danes, kakor govorijo, vsled narasle draginje prenehalo z delom. Nato se je zbralo v demonstracijski obhod po cestah in odposlalo posebno delegacijo pod vodstvom socijalnodemokraskih poslancev k zveznemu kanclerju, kateremu je predložilo zahteve glede pobijanja draginje. V poznih popoldanskih urah se jim je pridružilo delavstvo drugih tovarov.

danes v središču mesta do izgredov, zlasti proti velikim kavarnam in trgovinam, ki so bile mestoma opljnjene.

Dunaj, 1. dec. V klubovem lokalu socijalno - demokraské stranke so se danes pod predsedstvom dr. Baura zbrali zaupniki delavstva iz podjetij v Ottakringu, Hitzingu, Meidlingu in Floridsdorju, kakor tudi iz mestnega dunajskega skladišča. Seji sta prisostvovala tudi zvezni kancler dr. Schober in finančni minister dr. Gürtler. Zastopniki floridsdorških delavcev so opozarjali na razburjenje delavstva, ki je bilo povzročeno po strahoviti draginji. V imenu delavstva so zahtevali od vlade, da izpolni nastopne zahteve: 1. Nemudne odredbe, da se takoj in popolnoma izvede socijalno - demokraski finančni načrt. 2. Da se stavi pod kontrolo promet z devizami in valutami in da se kaznujejo oni, ki se zoper to pregreše. 3. Da se dvigne davek na posestva. 4. Da se uvede provizorični davek na imovine. 5. Naznačenje vseh denarnih zneskov, da se dvigne kronski kurz. 6. Uvozna prepoved za luksuzno blago. 7. Da se cena živil polagoma zniža, ne da bi se pri tem zmanjšale delavske plače. 8. Da se uvede otroško zavarovanje. 9. Da se najstrožje nastopa zoper veriznike in oduheru. Tekom debate je povzel besedo dr. Schober in je zavračal očitke vladi ter omenjal, da je vlada z vso resnostjo premišljevala o socijalno - demokraskem finančnem načrtu. Glede stavljenih zahtev bo v podrobnem govoril finančni minister. Upa, da bodo njegove izjave zadostile zborovalcem. Zoper naviljale cen in oduheru se bo nastopilo. Zvezni minister za finance dr. Gürtler je na to obširno poročal o delovanju, ki ga je razvijal kot finančni minister od 5. oktobra dalje in se jih stavilo delavci.

Dunaj, 1. dec. Po draginjskih demonstracijah pred parlamentom je odkorakala množica v posameznih skupinah proti središču mesta. Pri tem je razbila na Ringu vse kavarne, restavracije, hotele in trgovine. Mestoma so demonstranti uporabili priliko, da so plenili. To se je zgodilo zlasti v hotelu »Bristol« in »Schwarzenbergkazin«. Policija je aretirala mnogo oseb, katere je odpeljala na tovarnih avtomobilih. Pri njih so našli več ukradenih stvari, zlasti obleke. Da bi se preprečili ponovni izgredi od neodgovornih elementov, ki so igrali povsod glavno vlogo, so varstvene oblasti ukrenile vse potrebno zoper to. Zvečer izdana odredba policijskega ravnateljstva prepoveduje zbiranje množice. Vrše se pogajanja med vlado in političnimi strankami.

Dunaj, 2. dec. »Arbeiterzeitung« priobčuje na čelu svoje izdaje poziv predsedništva socijalnodemokraské stranke in socijalnodemokraské frakcije okrožnega delavskega sveta na delavstvo, v katerem se izvaja, da pomenjajo dogodki večerajšnjega dne vladi in posedujočim slojem strahovito svarilo in opozoritev ter se zahteva, da se morajo uporabiti vsa sredstva, da se prepreči popolna razvredba denarja. — Predsedništvo stranke pozivlja delavstvo, naj ne trpi, da se manifestacije organiziranega delavstva ne izrabljajo in onečajo po neodgovornih elementih, kakor se je to včeraj žalibog zgodilo, kakor tudi, da je te ekscese obsojati, obstoji vendar dejstvo, da so produkt stiske in obupa in dokazujejo, da je treba nemudoma ustreči zahtevam socijalnodemokraské finančnega programa. Vodstvo stranke in socijalnodemokraské frakcije okrožnega delavskega sveta pozivlje delavstvo, naj sedaj srontano manifestacije konča, vendar pa naj ostane pripravljeno na boj, da bo sledilo prvemu klicu okrožnega delavskega sveta. Kakor poroča »Arbeiterzeitung« se je snoči vršila seja socijalnodemokraské frakcije delavskega sveta, v kateri je bilo soglasno sklenjeno izdati navedeni poziv. Pri seji je poročal dr. Friedrich Adler o večerajšnjih dogodkih, pri čemer je povdarjal, da odgovornost za to nikakor ne more pasti na organizirano delavstvo. Kar se je izvršilo, so povzročili elementi, ki so se hoteli ukoristiti za svojo osebo. Ugotovilo se je, da so se pol. stražniki obnašali občudovanja vredno. Nadaljevanje akcije bi ne imelo pomena. Kakor poroča »Arbeiterzeitung« je razbila kavarino in druga poslopja kakih 300 mož broječa po komunistih organizirana četa, ki se je vmešala med demonstrante.

Dunaj, 2. dec. Nocoj ni bilo nobenih posebnih dogodkov. Dopoldne ob pol 12. uri se je vršila seja ministrskega sveta, ki se je bavil z dogodki večerajšnjega dne in z ukrepi, katere je sklenila vlada za varnost. Ministrstvo za zunanje posle je izrazilo svoje obžalovanje članom tujih misij, ki so pri večerajšnjih dogodkih trpele škodo ali čijih ekscesivnih pravic je bila kršena. Zaradi izgredov je uvedena stroga preiskava. Stališče vlade je primerno označeno z davi objavljeno izjavo in v zvezi s tem se more le ponoviti, da se bodo uporabila vsa zakonitna sredstva, da se onemogočijo zopetni izgredi takoj od početka. Tukaj je treba opozoriti s posebnim poudarkom na to, da je mednarodni položaj Avstrije trpel hudo škodo z ozirom na vprašanja, ki se rešujejo in ker so prav ta vprašanja važna za vse sloje prebivalstva — tu gre ne le za gospodarske, marveč tudi za politične zadeve — se iznova izraža opanje, da bo navilje vsem stiskam doslej ohranjeni čut skupnosti premagal trenutne težkoče.

Beograd, 1. decembra. Vseled zlovanja, v katerem se nahaja država radi smrti blagopokojnega kralja Petra I., ni bilo danes nobenih posebnih svečanosti. Kralj Aleksander je v spremstvu vlade ob 10.30 prisostvoval slovesni službi božji v saborni cerkvi. Slovesne službe božje so se vršile tudi v katoliški in protestantski cerkvi ter v sinagogah in džamijah.

Beograd, 1. decembra. Predsednik vlade g. Pašič je bil danes ob 12. uri na dvorcu, kjer je čestital kralju Aleksandru na državnem ujedinjenju.

Split, 1. decembra. Danes je imel Lujo Vojnovič v gledališču krasno uspelo predavanje o jugoslovanskem nacionalizmu. Omenjal je, da ima tvoriti Dalmacija, kjer se spajajo romanske tradicije s slovanskim srcem, podlago za prepored naše domovine.

IZ MINISTRskega SVETA.

Beograd, 1. decembra. Na današnji seji ministrskega sveta so govorili o zahtevah Grške v vprašanju albanske meje, vendar pa ni bilo ničesar sklenjenega. Nato so razpravljali o odlikovanjih ministrov in narodnih poslancev, ki so se udeleževali dela pri ustavi.

RAZDELITEV DRŽAVE V OBLASTI.

Zagreb, 2. decembra. (Izv.) »Tribuna« javlja iz Beograda: Sedanja vladodržci v državi so zelo razburjeni zaradi razdelitve države v oblasti in zahtevajo nekak izhod iz sedanjega kritičnega stanja. Kakor izgleda bi hoteli število oblasti zmanjšati na minimum in zahtevajo, da se več oblasti administrativno spoji v večja središča v državi. Iz tega bi sledilo, da oblasti ne bi bile nič drugega kot županije ali okrožja, upravljali pa bi jih ekspozenti centralne vlade brez stika z narodom in brez kontrole.

vanih vsega skupaj 174 trgovin in etablisementov, največ v notranjem mestu. Pri večerajšnjih izgredih so aretirali 334 oseb. Ranjenih je bilo 20 redarjev in 26 civilistov.

Dunaj, 2. dec. Kakor poročajo listi, znaša škoda, ki je bila pri večerajšnjih dogodkih povzročena po trgovinah, milijarde.

Dunaj, 2. dec. Kakor poroča »Arbeiterzeitung«, so se včeraj oplenjene kavarne zatvorile, radi česar je ostalo brez posla 5000 do 6000 kavarinskih nameščencev. Pri tem so prizadeti tudi glasbeniki.

Dunaj, 2. dec. Danes se ne vrši noben borzni promet.

Dunaj, 2. dec. Nocoj ni bilo nobenih posebnih dogodkov. Dopoldne ob pol 12. uri se je vršila seja ministrskega sveta, ki se je bavil z dogodki večerajšnjega dne in z ukrepi, katere je sklenila vlada za varnost. Ministrstvo za zunanje posle je izrazilo svoje obžalovanje članom tujih misij, ki so pri večerajšnjih dogodkih trpele škodo ali čijih ekscesivnih pravic je bila kršena. Zaradi izgredov je uvedena stroga preiskava. Stališče vlade je primerno označeno z davi objavljeno izjavo in v zvezi s tem se more le ponoviti, da se bodo uporabila vsa zakonitna sredstva, da se onemogočijo zopetni izgredi takoj od početka. Tukaj je treba opozoriti s posebnim poudarkom na to, da je mednarodni položaj Avstrije trpel hudo škodo z ozirom na vprašanja, ki se rešujejo in ker so prav ta vprašanja važna za vse sloje prebivalstva — tu gre ne le za gospodarske, marveč tudi za politične zadeve — se iznova izraža opanje, da bo navilje vsem stiskam doslej ohranjeni čut skupnosti premagal trenutne težkoče.

Hugo Stinnes v Londonu.

Znani nemški milijarder Hugo Stinnes se bavi z velikimi načrti, o katerih pravzaprav niti nemška javnost ni informirana. Lloyd Georg je povabil Stinnesa na Angleško, nakar sta se sešla na posestvu angleškega premijerja v bližini Londona. Stinnes je član nemške ljudske stranke, zastopnik nemških industrijev in finančnikov. Stranka ne sledi popolnoma sedanji nemški vladi ter ji je zlasti v zadevi reparacije v marsičem nasprotna.

Stinnes bi rad dobil v roke nemške železnice, ki bi naj postale last akcijske družbe, pri kateri bi sodelovali tudi Angličani. Ta družba naj bi nato stvorila nekak evropski trust, ki bi pričel z obnovo Rusije. Angleški industriji, ki imajo velik vpliv na politiko Anglije, bi bili v glavnem za ta načrt, ki ga je smatrali kot paralelno akcijo francosko-nemškega dogovora v Wiesbadenu.

Angleži so na ta sporazum gledali precej z nezanimanjem radi lastne industrije, ki preživlja težko krizo. Padec nemške marke je najhujši udarec za angleški eksport, ki radi visoke valute ne more konkurirati z nemško industrijo. Angleži bi bili pripravljeno znižati nemške reparacijske obveznosti na ta način, da bi jim dali Nemci na razpolago svoje delavne sile mesto denarja. Nemški delavci in nemški podjetniki naj bi zidali prekope in železnice za angleški dobitek tam, kjer bi jih Anglija potrebovala. Za druga podjetja naj bi izdala nemška vlada posebne prioritete akcije za vse afilirane države, ki bi jih prodale privatnim podjetnikom. Da bi pa bila Nemčija v stanju plačati ostale dolžove tudi v denarju, bi imela dovoljenje, da eksportira določeno blago.

Načrti angleških industrijev so dalekovidni, a v svojih posledicah dokaj brutalni. Anglija bi si s tem gospodarstvo zaslužila celo Nemčijo, ker bi imela odločilni vpliv na železnice in industrijo, posejla pa bi na ta način tudi v ekonomski razmere srednje in vzhodne Evrope. Posamezni nemški kapitalisti bi si najbrž zopet nagromadili ogromna premoženja, toda nemško narodno gospodarstvo bi prenehalo živeti. Zato je razumljivo, zakaj so nemški železničarji zagrozili s štrajkom, ako bi dala država železnice v zasebne roke ter jih na milost in nemilost izkoristila izkoriščanju kapitalizma.

V kratkem bo jasno, če je Hugo Stinnes le eksponent mednarodnega kapitalizma ali pa hoče v resnici pomagati Nemčiji, da brez bankerje izpolni svoje težke reparacijske obveznosti.

Vojna statistika.

Sedaj, ko se razpravlja v Washingtonu o razorožitvi in ko je gotovo, da bi vsaka vojna rodila splošen spopad narodov, ki so vezani drug na drugega v vsakem oziru, predvsem pa gospodarsko, bodo čitatelje gotovo zanimala naslednje številke:

Francija ima danes pod orožjem 657 tisoč mož; od teh 300.000 doma, vse drugo pa so pravzaprav kolonijske in okupacijske čete (na Reni, v Sinji, Afriki, Maroku in drugih kolonijah).

Anglija z dominijoni ima sedaj pod orožjem 700.000 mož.

Italija 280.000, Poljska 230.000, Nemčija 100.000 in Rusija preko enega milijona.

In to je »mirovno« stanje.

Kakšne bi bile te številke v slučaju mobilizacije si moremo predstavljati le približno, če vzamemo za podlago število čet, ki so jih razne države vrgle pod orožje v svetovni vojni:

Francija: 8.410.000 mož, t. j. 20 % svojega prebivalstva.
Velika Britanija (samo kraljestvo): 5.750.000 ali 13,25 % prebivalstva.
Italija: 5.250.000 ali 14 %.
Srbija: 700.000 ali 24 %.
Amerika: 3.800.000 ali 3 % svojega prebivalstva.

Izgube so bile v razmerju s prebivalci:

Francija: 1 mrtev na 27 prebiv.;
Anglija: 1 mrtev na 57 prebiv.;
Italija: 1 mrtev na 80 prebivalcev;
Nemčija: 1 mrtev na 35 prebiv.;
Avstrija: 1 mrtev na 50 prebiv.;
Rusija: 1 mrtev na 107 prebivalcev;
Belgija: 1 mrtev na 207 prebivalcev;
Amerika: 1 mrtev na 2000 prebiv.
Srbija je pa izgubila tretjino svojega naroda!

Te številke bi pa seveda v novi vojni in pri novih mobilnih sredstvih in metodah visoko poskočile na strani mobiliziranih in mrtvih.

Washingtonska konferenca, ki ima te podatke na svoji posvetovalni mizi, stoji pred največjim vprašanjem: Kako zagotoviti človeštvu mirno sožitje.

Padamo, vedno nižje padamo.

Po vesti nekoga dnevnika se bodo delila vladna odlikovanja onim, ki so se osebno potrudili, da se doseže pri najemu državnega posojila kar največji uspeh.

V gotovih listih čitamo večkrat jermijade radi pomanjkanja demorodnega navdušenja in iskrenega izražanja ljubezni do države iz peres onih, ki pri topli peči zobajo iz dobro napoljenih korit. Gospodje, ki tako pišete, ali veste, da se je pravo domo- in rodoljubje v Jugoslaviji rodilo iz src onih, ki so s svojimi dejanji na bojnih poljih pokazali, da ta čustva pri njih niso samo prazno besedičenje? Oni, ki niso čutili za osvobodjenje našega naroda takrat, ko je bil v verigah suženjstva, takih plemenitih čutov tudi sedaj niso močni, kjer njih srca polni le gola samopaznost in egoizem in leta slednji jih žene sedaj tja, kjer so na grade, odlikovanja, korita in kar je najslabše: zaničljivo preziranje, če ne zasmehovanje onih, ki so žrtvovali vse kar so imeli, tvegali življenje in se sedaj nahajajo v beraštvu in najhujši potrebi. Kar so ti slednji ustvarili in priborili, služi danes za okoričanje in če bo to šlo še dalje, bodo te kreature egoizma postale črvi, ki bodo glodali na mrtvem telesu Jugoslavije.

Jugoslavija je vstala iz potokov prelite krvi, iz neizrečnega trpljenja in nevarnosti, ki so jo prestali vstahi pod princ Petrom Karadjordjevičem, je izšla iz požrtvovalnosti in poguma legionarjev v svetovni vojni, iz nevstrašnega izražanja narodovega čutenja v časih krvoločnega vladanja avstrijskih vojaških sodišč — ni pa se rodila iz frazarskega besedičenja pri banketih in shodih. Toda vsi prvo navedeni so pozabljeni, frazarstvo pa zanje še dalje za svoje puble zasluže priznanja in odlikovanja. Da, celo taki, ki so navduševali naše ljudstvo k orožju proti Srbom in ga organizirali v čboračne bataljone proti njim, so bili odlikovani z visokimi redovi.

Italija je one irredentovce, ki so bili od avstrijske vlade na ljubljanskem gradu zaprti, odskodovala z 40 do 50 tisoč lirami. — Onim našim političnim pregančancem, ki so tudi trpeli na gradu, pa se je njih narodna gorečnost prav zelo ohladila. Verjemite t! In legionarji in vstahi iz Bosne! V Macedonijo naj gredo, da obdelujejo zemljo — in včasoma so to duševni delavci, Petrovi vstahi iz Basne pa so čez

sedemdeset let stari — komaj sposobni, da bi pasli — čebete!

Ali je v Jugoslaviji res vse le frazarstvo in prazna pena vse, kar je drugod visoko čislano in priznано, vse, kar vzdržuje državo, pleme, domovino, kulturo in civilizacijo!

Veljava našega denarja pada, pada naš ugled pred svetom — vse reflekse padanja onega v nas, kar svet smatra za bistveni del značaja.

Ukrajinci in Kijev.

Ni se zlepa kaka stvar ponavljala v zadnjih letih tolikokrat, ko poročila o zmagovitih vojnih pohodih Ukrajincev. Nešteto krat so že začeli zmagoviti upor zoper sovjetsko rusko vladno, nešteto krat so že »očistili« vso zapadno Ukrajino boljševikov, pridrli pred Kijev, ga oklenili od vseh strani in ga — skoraj že zavzeli. Vedno se začena zgodba z istim poglavljem, o zmagovitih ukrajinskih kmetih in se konča vsak pot enako, to je, da poročila o njihovih zmagah kratkoma nehaljo, nehajo tako neopazno, da bralce niti ne ve, kdaj je zgubil ukrajinsko zadevo iz evidence.

Mislimo, da z bagateliziranjem ukrajinske akcije ne delamo krivice. Kajti, naj jo že presojamo kakorkoli, to je gotovo, da nam jo je všteti med one poskuse, z intervencijo od zunaj odstraniti boljševike vsaj iz gotovih pokrajin. Koliko nam je dati na poročila o uporu ruskih kmetov zoper boljševike, so dovolj pokazala ta štiri leta sovjetskega gospodarstva; tudi kadar se resnično dogode, so le neznatnega obsega, lokalni in brez velikopotežnejše organizacije. Ta more biti vanje za nečena le od zunaj in v vsakem slučaju je bilo težiče gibanja na njej.

Nedvomno je tako tudi to pot. Da kmetje kakor drugod tudi v Ukrajini, najredovitejši ruski deželi, niso zadovoljni s sedanjim režimom, si lahko prav živo predstavljamo. Toda akcija, o kateri se danes poroča tako gostobesedno, ima svoje gibalno izven teh slojev, v kolikor seveda poročila sploh odgovarjajo resnici. To gibašo so Petljurovci, ki pod raznimi imeni že dobra štiri leta vpadajo in zmagujejo po Ukrajini, predstavljajoč »ukrajinske kmetce«. Iz kota ob gorenjem Dejestru, kjer se stikata poljska in rumunska meja z rusko, izhajajo vsa ta gibanja, zato si moremo razlagati tudi njihova politična ozadja.

Nadlego delajo sovjetski vladi v času, ko se ima boriti s strašno lakoto. To sicer gotovo močno oslablja njeno akcijsko sposobnost, toda toliko pa pač vendarle še ne, da bi naposled ne mogla obračunavati z nemirneži v Podoliji. Da pa bo sovjetska vlada tudi v resnici uporabila primerna sredstva, da napravi zopet mir in red okrog Kijeva, o tem moramo biti prepričani, ako premislimo, kako važnost ima Ukrajina za Rusijo ravno sedaj. Ta dežela je namreč z ostalo južno-zapadno Rusijo najrodotojnejši del države v normalnih časih, letos pa je vrh tega po suši in slabih letini najmanj prizadeta, tako da more prispevati relativno največ za pokrajine, ki trpe strašno lakoto. Izguba Ukrajine bi prehranjevalni položaj Rusije še mnogo bolj poslabšala.

Zato je pričakovati, da si moskovska vlada te dežele ne bo dala vzeti kar tako. In videli smo, da je v defenzivi, v obrambi svojih obstoječih predpogojev sovjetska oblast sposobna.

Ukrajinska akcija nam ne more biti simpatična tudi zato, ker sklepamo, da stoji za njo zapadni sosed, ki imata interes na nadaljnem razkosanju Rusije. Tega nikdar ne bomo mogli odobravati. Zato pa bi bili veseli, ako bi se mogli prepričati, da naša domneva ni točna.

Gospodarstvo.

Carina.

Človek bi mislil, da ima uvozna carina nekoliko tudi ta namen, da štiti domačo industrijo pred tujo konkurenco; v našem slučaju v prvi vrsti pred nemško. Vsakdo je imel že priliko se prepričati, na so n. pr. avstrijski proizvodi v sled slabe valute cenejši, kakor pa naši in vobče znano je, da naši ljudje tako radi potujejo v Avstrijo nakupovat, pri kateri priliki prinašajo marsikatero potrebno in nepotrebno robo seboj. Marsikaj izdelujemo že mi sedaj sami, česar prej še nismo imeli in z veseljem so se lotili naši podjetni domačini tega in drugega v nadi, da bodo želi pripoznanje domačih konzumentov. Ustanavljanje novih industrijskih podjetij, je združeno danes ne le z velikimi gnetnimi žrtvami, ampak tudi z vsakovrstnimi drugimi neprilikami, zlasti pa potrata zlatega časa, predno se spravi vse v red in pride obrat v tek.

Vse to vpliva na cene proizvodov, ki ne izdelujejo potem v teh obratih in če premislimo da so avstrijska podjetja že stara in popolnoma urejena, njih amortizacija pa že zdavno izvršena, tedaj se pač ni čuditi, da po največ naših industrijskih podjetij ne more konkurirati z avstrijskimi tvornicami, ampak so prisiljena nastaviti višje cene, čepravno je pogosto diferenca le malenkostna.

Povod tem vrstam nam daje nedeljski članek »Jugoslavije« kjer se poroča, da so nekatere banke kupile svoj pisarniški material raje pri tujcu, kakor pri domačinu. Najgorostnejše pa je, da so tujcu celo več plačale. Narodni čut in dolžnost pa zahtevata od dobro situiranih podjetij, da daje prednost domačinu, če bi tudi ponudil položaj ali kuverto za 1 ali 2 vinarja dražje, kakor pa tujec, ker ta diferenca je tako malenkostna, da se je sploh ne čuti. Obila naročila dajejo domačemu industriji zopet možnost, da se njegovo podjetje hitreje amortizira in obenem cene zniža, kajti čim več se producira, tem cenešje je blago.

Bil je pred kratkim slučaj, da je prišel iz Nemčije v vagon časopisne barve na naslov neke tiskarne. Na trgovski zbornici in pri deželni vladi se je zatrjevalo, da je to blago carine prosto, ako se predloži carinarnici ministrsko uverjenje, da se ta roba ne izdeluje v naši državi. To se je res zgodilo in glej ga spaka, carinarina je pa vse eno zaračunala maksimalno tarifo, kar je znašalo pri celem vagonu ca 300.000 kron. To je pa bilo precej več, kakor pa je stala barva sama.

Čudno je to tembolj, ker takih barv res nimamo v državi in jih moramo uvažati. Zakaj se torej tukaj pobira maksimalna carina? Tovarn za papir imamo n. pr. več in tudi par tvornic za kuverte in druge papirne robe že imamo, toda za vse te izdelke velja le minimalna tarifa. Kako naj človek razume pomen carinskih odredb in prizadeti bi bili hvaležni, ako bi hotela katera merodajna osebnost javno proglasiti, če je taksiranje industrijskih izdelkov, (po maksimalni tarifi) ki jih sami ne produciramo, pravičeno ali ne, na drugi strani pa, zakaj se carinijo papir, kuverte in slični izdelki, ki jih izdelujemo sami, po minimalni tarifi. To se pravi čestiti domače industrije. Ravno zaradi tega kupačeje banke in nekatere večja podjetja n. pr. kuverte že kar s tiskom na Dunaju, dočim se mora domača tvornica boriti za obstanek. Ako bi bila zaščitna carina dovolj izdatna, bi se mogoče bilo bati, da bi nekatere podjetja potem zvišala zopet svoje cene. Toda te bi se dala kontrolirati. Vsako podjetje bi moralo predložiti za določitev cen na merodajno mesto natančno kalkulacijo. Zvišanje cen bi se potem od časa do časa dovolilo le v tem slučaju, da so se podražile tudi surovine.

Dnevne vesti.

— Današnji številki so priložene polnočnice za vse naročnike. Ulludno prosimo, da vsi, osobito pa zamudniki gotovo poravnajo naročnino, oziroma jo obnove, da ne bo treba uplaševati lista. Kdor pa ima list že predplačan, naj si stavi za nalogo pridobiti listu vsaj enega novega naročnika in uporabi polnočnico kar zani. Uverjeni smo, da nam ostanejo naši čeni, odjemalci zvesti tudi v bodoče ter da nas bodo tudi v naprej podpirali tako krepko kot doslej. Na delo za dobro stvar!

— Čestoslavonska Obec porada v sredju dne 7. prosinca 1921. v sokolske dvorane Narodnega doma »Mikulaševsky večer«. Vstop na legitimacijo členske sokolske a vseh narod, kultur, spolku. Vsturne li-bovine. Začatek o 20 hod. Darjky se prili-ma na dan zabavy od 14. hod dale v sokol. dvorane.

— Zakaj ni bilo maše? Na praznik našega ujedninjenja je bila napovedana slovesna maša v škoflaski cerkvi. Prišli so dr.ž. uradniki, častniki itd., prišel je tudi škof s polno asistenco, toda maše ni bilo. Zapela se je zahvalna pesem in vse tri drž. himne in — konec. Nasprotno pa so imeli pravoslavni in protestantski v svoji cerkvi ozir. kapeli slovesno službo bežjo. Zakaj ta razlika?

— Operni pevci Julij Beletto v Ljubljani. Član dunalske opere je Julij Beletto izjavil v sredo dne 7. decembra pl 8. zve-

+ Delniška družba združenih pivovaren Zaiec in Laško v Laškem. Pred prevratom so dominirale v Sloveniji nemške pivovarne iz srednje Stajerja, ki so prodale pri nas povprečno na leto 200.000 hl piva. V ostrem in brezobzirnem boju so ubile nemške pivovarne vse manjše slovenske pivovarne: Mengeš, Lesce, Auer, Senožeče, Vrhnika. Nemške pivovarne so zlasti pritiskale na pivovarno Laško, hoteli jo kakor druge spraviti s pota. Vendar se jim ni posrečilo ugonobiti pivovarne v Laškem, tako da je ta ostala končno edina slovenska pivovarna v Sloveniji in je v kljub vsem težkočam že pred prevratom dosegla letno produkcijo 36.000 hl. Ko pa je odpadel po prevratu uvoz inozemskega piva, se je odprla družbi široka pot za razmalj v Sloveniji in preko meja ožje domovine. Za razširjenje obrata je bilo treba družbi raznih tehničnih izpopolnitev, od katerih je večina že dovršena, ostala dela pa bodo dogotovljena še tekom tega leta. S temi deli se bo povzdignila kapaciteta pivovarne v Laškem, na letnih 100.000 hl in bo obenem v vsakem oziru najmoderneje urejena. Dovo-voz premoaga se bo vršil iz premogovnika Hudajama čim bo le-ta začel delovati, kar bo gotovo tekom prihodnjega leta, po lastnem tiru naravnost do strojev. Ravnotako se bo pošiljalo pivo od pivovarne po lastnem tiru naravnost na družbino nakladišče pri kolodvoru Laško. Vse to pomeni izdatno zmanjšanje reži. Pivovarno v Zajcu je družba spremenila v moderno sladarno, tako da zamore izdelati v svoji lastni sladarni ves slad, kolikor ga potrebuje in radi tega ni potreba družbi slad uvažati, kakor ga morajo druge pivovarne. Delniška družba je bila ustanovljena l. 1902. Prvi njen predsednik je bil sedanji pokrajinski namestnik in minist. resp. Ivan Hribar. Sedanja delniška glavnica znaša 2.640.000 kron, občni zbor delničarjev pa je sklenil povišati delniško glavnico na 8.000.000 kron. Leta 1919 je izplačala družba 22 % in l. 1920 20 % dividende. Dnes imajo delnice te družbe veliko notranjo vrednost, ker je vsak delničar solastnik velikega in cvetočega podjetja z veliko in lepo bodočnostjo, ter imajo delnice zasigurno lepo obrestovanje. Sedanje povišanje delniške glavnice nudi torej ugodno priliko za dobro nalozbo kapitala. Rok za podpisovanje delnic poteče 14. decembra t. l., podpisovanje delnic se vrši pri Ljubljanski kreditni banki in njenih podružnicah, pri Celjski posojilnici v Celju, Savinjski posojilnici v Zalcu in pri Pivovarni v Laškem.

+ Biljon rubljev. Po poročilih »Timesa« znaša državni deficit v Rusiji biljon rubljev. V proračunu za leto 1922 je predvideno 6 bilijonov, 147 milijard, 698. milijonov rubljev izdatkov.

+ Najugodnejša ponudba za naše zun. posojilo. Vlada smatra, da je najugodnejša ponudba posojila naši državi ona tvrdke Bolton Armstrong v Londonu, zato se pogaja naša vlada z Anglijo, da se izvrše potrebne formalnosti. Druge ponudbe, kakor Rot-schildova in ponudbe belgijskih tvrdk niso ugodne in se niso upoštevale.

+ Nova tvornica sodov v Našičah. »Našička industrija in trgovina drv d. d.« je sklenila osnovati v Našičah veliko moderno urejeno tvornico sodov.

+ Cene vinu. Cene vinu so v Banatu poskočile in je gotovo, da se bodo prenaredile cene vinu tudi v Sloveniji.

+ Sladkorni kartel v Madžarski. Iz Budimpešte poročajo, da so se pogajanja glede osnovanja kartela sladkornih tvornic pozitivno zaključila.

+ Zaloga zlata v Ameriki. Po izvestju »Federal Reserve Bank« znaša zaloga zlata v Ameriki 600 milijonov dolarjev. Združene države imajo 45 % vsega zlata na svetu.

Gledališče, občinstvo, kritika in dr.

Z ozirom na moj članek »Kritika kritike« sem pričakoval odgovor, ki bo skušal ovreči moje dokaze, čezirama z dokazi predprijtrditve objavljene v kritiki, priobčeni v »Slovenskem Narodu«. Ta odgovor bi mi lahko dal g. dr. Zarnik ali kdorkoli. Ni se za stvar zanima in jo razume. Ali namesto take stvarne polemike sem dobil od g. dr. Zarnika nova neutemeljena domnevanja in le en protidokaz, katerega pa bom v tem mojem odgovoru ovrgel. Pisal sem kritiko, kritike, torej kritika javne strokovne razprave, kar menda ni žalitev. Omenil v tej svoji kritiki nisem niti imena avtorja, ker je zelo mene oseba relevantna. Vzel sem 2 in 2 in ga kritično premo-tril. Opozoril in navedel sem gotove napake, nazirana in protislovja, ki se nahajajo v tej kritiki. S tem sem hotel doseči razumevanje za ont čut pravičnosti in odgovornosti, ki ga mora imeti kritik, ko ocenjuje delo, umotvor, v katerega je umetnik — režiser ali igralec položil vse svoje moči, ves svoj talent. Za razumevanje kritike sem označil one temeljne smernice, katerih se mora kritika držati, če hoče biti stvarna. V večjo jasnost in preglednost sem navedel v gotovem redu misli in jih označil z prvič, drugič, tretjič itd. Ravno ta preglednost onemogoča lažji odgovor, ki ne odobira in iznosi — ni strokovno-

ja. Jaz svoje razprave sigurno nisem pisal za to, da bi poučeval kritike, kako naj pišejo, pač pa za občinstvo, da ve presoditi v kom leži bistvo kritike in v kom je bila priobčena kritika nepopolna, oziroma nepravilna. Tu omenim le očno o gđ. Wintrove, ge. Saričeve in ge. Juvanove, v kateri se jasno občuti osebno nenaklonjenost, oziroma simpatijo, ki pa ne sme biti nikdar merodajna za stvarnega kritika.

Drame visoke umetniške vrednosti, ki ne podajajo kako specijelno dobo, gotov narod, ampak obsegajo le vprašanje vesoljnega človeštva, more vprizoriti režiser povsem individualno in ga scenični predpisi le v bistvu vežejo. Drama je pisana v gotovi dobi, igra se pa v različnih dobah od različnih ljudi. Tem razmeram in individualnim nazorom režiserja mora se igra prilagoditi. Wild-gansova »Ljubez« se lahko igra naturalistično, lahko tudi simbolično, stilizirano. Vprašanje je le, kdaj je učink večji, kdaj doseže večjo umetniško stopnjo. V Ljubljani na dramskem odru se je igrala ta drama, modernim nazorom odgovarjajoče — boli duševnost povdarjajoč. In iz tega stališča se jo mora motriti in kritizirati. Da pa je gledal g. dr. Zarnik to igro iz naturalističnega, torej napačnega stališča se razvidi iz njegove kritike, kjer utemeljuje, da je živžiganje lokomotive in šumenje vetra potrebno, ker ti močni zvoki iztr-

ganj iz zvočne simfonije povečajo gotovo občutje. (Edino ta živžig hoče in skuša g. dr. Zarnik v svojem odgovoru utemeljiti.) Scenerija, omenjena v obliki, barvah le na najbistvenejše in v harmoničnem razmerju s celotno sliko izpopolnjuje duševno razpoloženje zagnoske para. Dialog moža in žene, izražajoč ono neizmerno žalost poroleno v disharmoniji moralne vzgoje in spolnega nagona, se izpopolnjujeta v harmoniji melodije in nočnega razpoloženja. Žvižg lokomotive in vršenje drevces med govorom spremljanim z godbo je vsled tega nemogoč. Opomba, da sem bil naprošen, da čestim ali zagovarjam kakega igralca ali režiserja je domneva brez podlage, zato neprimerna. Očitek, da sem kritiko analiziral in na ta način zmrevaril, potrjuje moje prepričanje, da omenjena kritika ni bila kritika, ampak osebno občutje, ki je v splošnem podan, in ima možnost obstoja le v celoti, ne pa tudi v detaljih.

S tem je zame debata končana. — Pazno sem prečital odgovor v »Slov. Narodu« in napad v »Jutru« ali nikjer ne najdem temeljite stvarnosti, pač pa užaljenost in osebno sovraštvo. — Ob koncu pripomnim sledeče: kritika je ostro in nevarno orožje. Če se nasprotnik v svoji nepravilnosti ali nerodnosti pri izpadu od njega izpodtakne in na njega nabode, je to njegova krivda, ne pa moja noga.

Vendar smatral za svojo dolžnost, opozoriti gospoda predsednika na to posledico. — Kakor ni bilo drugače pričakovati, je gospod predsednik napram finančnemu delu zadržal kategorično izjavil, da s svojimi opazkami niti z daleka ni hotel izreči kake nepovoljne sodbe o vsposobnosti davčnih uradnikov ali celo žalosti jih. Nasprotno — ravno kot notarji, da mu je najbolj znano, da je davčni uradnik že po avstrijskih predpisih sodeloval pri pristojbinski odmeri in v odkazanih mu ožilj mejah uspešno izvrševal svoj posel. Ako gospod predsednik že zaradi tega ni hotel, niti mogel pasvalno odrekati davčnemu uradništvu kvalifikacije za odmero pristojbin, bi tako tolnačenje tem manj odgovarjalo njegovim namenom, ker mu je znano, da se pod vodstvom in nadzorstvom akademično izobraženih funkcionarjev uporabljajo davčni uradniki tudi pri pristojbinskih uradih. Tehne pomisleke ima gospod predsednik in ž njim tudi drugi poznavalci komplicirane pristojbinske materije le proti temu, da bi se odmera tudi kolikor vsled svojih ozihih stikov z različnimi pravnimi disciplinami, zlasti pa s civilnim pravom zahteva popolne pravniške izobrazbe in vzgoje, prepustila drugim, nego v tem smislu kvalificiranim organom. Deležat se je zahvalil gospodu predsedniku za to izjavo in izrazil prepričanje, da se v tej obliki brez dvoma tudi davčno uradništvu stinja ž njo, zlasti ako uvažuje, da bo naraščal tudi pri enostavnem odmerah v smislu dosedanjega delokroga moral zelo paziti, dokler se ne uvedejo zopet iz budžetarnih razlogov ukinitelj pristojbinski kurzi.

— **Avtoferat doželne vlade v Ljubljani.** Pred desetimi dnevi se mi je neki gospod iz Maribora med vožnjo iz Ljubljane v Maribor nazaj britko pritožil, kako površno in malomarno vršijo nekateri gospodje službo pri avtoferatu pokrajinske vlade v Ljubljani. Ako hoče kdo imeti tablico z novo številko za kak novo kupljen avtomobil, mora čakati mesec in mesec predno dobi svojo številko in je med tem časom, že parkrat prej bil kaznovan v Mariboru, če se z novim avtomobilom vozi. Vkljub temu, da je poslal prošnjo za novo številko in je priložil prošnji določeno takso, mora čakati mesec in mesec in nazadnje se še mora peljati osebno urgrat v Ljubljano. Na avtoferatu po velikem iskanju komaj najdejo dotično prošnjo ali jo sploh ne najdejo kakor v Beogradu in pri tem iskanju se najde še cela kopa prošenj iz leta 1919, v katerih se danes leži priložena taksa v papirnatem denarju, tako da se nehotne začne dotični prosilec čuditi in mahtati z glavo kaj prav za prav dotični referent dela in kako vestno opravlja dotični svojo službo. Najprimerneje bi bilo, da bi pokrajinska vlada dotičnega referenta poklicala na odgovor in mu dala zaradi puznega uradovanja primerno lekciijo, potem pa ga prestavila globoko dol v Makedonijo.

— **Zelo redek jubilej** je proslavil te dni gospod Andrej Figar, rojen leta 1864 v Sv. Petru pod Gorami. Kot mladenič je bil vpisan v Lyonu, kjer je praktičar in pozneje absolvirat chaufferski tečaj. Torej 25 let chauffer. V tem četrdesetletju je promoviral s svojimi raznimi službojatelj Svico, Francijo, Belgijo, Holandijo, Nemčijo, Avstrijo, Rumunijo, Crnogoro, Srbijo, preživljaje v tem času vse razvoji avto-industrije. Iz njegovega življenja bodi omenjeno, da je leta 1910 za časa katastrofalne povodni v Srbiji (v Svelencu), pri kateri je poginilo do 250 ljudi, vozil na avtomobilu tovarnarja Kristiana Seusa samega kralja Petra Osvoboditelja in sedanega našega kralja Aleksandra. Pokojni rumunski kralj Karol, kakor tudi drugi visoki dostojanstveniki so jubilarita Figara osebno odlikovali s svojim zapuščanjem v njega kot chaufferja. Mi želimo jubilaritu, da bi še mnogo let srečno vozil!

— **Mozirja.** Dne 29. novembra je imela trška občina Mozirje javno sejo. Na dnevnem redu ste bili dve zelo važni točki; proračun za leto 1922 ter prodaja neke parcele Mozirskemu Sokolu za stavbo Sokolskega doma. Kakor že večkrt, se tudi sedaj niso udeležili seje sledeči narodni gospodje odborniki: Matija Goričar, Martin Schuster, Anton Deleja, Anton Miklavž, Jožef Kostanješek ter Jožef Matjaž ter s tem preprečili sklepčnost seje.

— **Kaj je najprimernejše božično darilo,** katerega zamore dati mož svoji ženi? Brezdvomno edino življenska polica, katero vam nudi zaavrovalna družba »Sumadija«. Več vidite orlas v današnjih številih.

— **Izprememba okolišev poštne urade Marja Snežna in Apače.** S 15. decembrom 1921 se izločijo občine Drobničje, Podgorje, Konjišče in Zigerce iz okolišja poštne urade Marja Snežna in se prikljopijo s 16. decembrom t. l. okolišja poštne urade Apače. Hkrati se razširi selska dostava pri poštne uradi Apače na kraje Zigerce, Mlethsdorf, Drobničje, Aublik, Podgorje in Konjišče. Dostavljalo se bo v teh krajih vsak torek, četrtek in soboto.

— **Na večera obsejan je bil pred novomeškimi protniki 36letni Ferd. Weiss** iz Dobliske gore pri Crnomlju, ker je avgusta l. l. s sekro ubil svojo ženo in hčerko, trupl zanesel na neko tujo zidnico ter ju zažgal.

— **Negdoze.** Ivanu Starinu, delavcu v tovarni Bistra pri Domžalah je padel kos železa v oko. — **France Šurk,** sin delavca v Ljubljani, si je pri padcu zvinil desno roko. — **Zidariu Iv. Makovcu** je pri plivanju v Unioni padel na desno nogo tram in mu jo težko poškodoval.

— **Vlom.** V noči od 28. na 29. novembra so doslej neznan tatovi vlomili v trgovino Miloš Simončiča v Sevnici ob Savi in odnesli 9 kosov sukna in ševljota, 8 težkih svilenih rut, 2 ducata samovoznice in 40 srajc. Škoda znaša skupno nad 40.000 kron. Pred nakupom ukradenega blaga se svari.

— **Razne tatvine.** V kopalnici hotela »Sion« je neznan tat ukradel uro z verižico vredno 3500 kron. — **V Sp. Šiški** na Frankopanski cesti št. 152, je neki umovitelj ukradel z dvorišča 4kolesni vozček, vredn 1000 kron. — **Schmarju Feriju** v Novem mestu je bilo ukradenega trikotnega perila in otroških oblek za 12.000 kron.

Ljubljana.

— **Društvo »Soča«** vabi svoje člane in prijatelje neodrešenih bratov na »Miklavžev večer«, ki se vrši v nedeljo, dne 4. decembra v dvorani »Mestnega doma«, in sicer: za otroke ob 15. (treh) popoldne; za odrasle ob 19 1/2 (pol osmih) večer. Sodelujejo: vojaški orkester dravske div., pevski zbor lukoslov. železničarjev in razni kulisti. Miklavž — ki bo imel za vse sloje in spole — lepih daril in poukov, — nastopi popoldan točno ob 15. (tretji), večer pa ob 21. (deveti) uri s slavnim sprejemstvom. Pri večerni prireditvi bo poskrbljeno za izvrstno pijačo in različna mrzla jedila po zmer-

ni cenah. Kdor si po trudapolnem delu želi pri prijetnih urah, naj ne zamudi te res interesantno prireditve naših živahnih Pri-morcev.

— **Splošna organizacija vojnih invalidov za slovensko ozemlje** v centralnim sedežem v Ljubljani vladno vabi na veliko veselico, ki jo bo pridelala dne 3. decembra 1921 ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union« s sodelovanjem godbe dravske divizijske oblasti. Na sporedu bo med drugim: srečolov, šaljiva pošta in ples. Čisti dobiček je namenjen za povzdigo društva in predvsem za podporo najrevnejših vojnih žrtve. Predprodaja vstopnic v trafikah g. Severjeve, Selenburgova ulica in trafikah Euline-Koželi, Sv. Petra cesta št. 95. — **Preplačila** se hvaljevo sprejema.

— **Kam pa jedraš jaka?** V Ljudski dom v ponedeljek 5. dec., kjer priredi »Splošna org. inv. vдов in sirot« Miklavžev večer! Začetek ob 8. Predprodaja vstopnic: gđc. Severjeva, Selenburgova pl., gđc. Štefka Kržetova, Trnovski pristan 12 in Ljudski dom, l. nadstropje.

— **Matjažev večer** priredi 5. t. m. v Mesnem domu Sokol I. Prijatelje Sokolstva opozarjamo na to prireditve. — **Zdravo!**

— **V proslavo ujedinenja** je pridelala ljubljanska sekcija Jugoslov. novinarskega združenja dne 1. t. m. v veliki dvorani hotela »Union« velik koncert, na katerem so nastopili poleg solistov tudi vsi ljubljanski pevski zbori. Koncert je uspel vsestransko zelo dobro. Občinstva je bilo toliko, da jih je mnogo moralo oditi, ker niso dobili vstopnic. Po koncertu se je razvila živahna zabava ob zvokih muzike dravske divizije. Podrobno poročilo priložimo v eni prihodnjih števil.

— **Pevsko društvo »Slavija«**, Vič-Glince priredi kot običajno tudi letos svoj Miklavžev večer, in sicer v ponedeljek, dne 5. decembra ob pol 8. uri zvečer v restavraciji »Amerika« na Glincah. — **Darila sprejema** J. Rožanc, Glince 220; na dan prireditve pa od 5. do 7. ure na licu mesta, za to določeni član.

— **Obrina banka v Ljubljani** naznanja, da so originalni komadi 7% državnega investicijskega posojila l. 1921 vsem subskribentom pri blagajni med uradnimi urami na razpolago, proti predložitvi in vrnitvi časnega potrdila. Zunanji podpisovalci dobje te originalne komade lahko tudi po pošti, če upošlejo dotično časno potrdilo. Pošiljke, ki se nanašajo na te originalne komade, so po ministriki naredbi pošitne prose.

— **Promocija.** Danes bo v veliki dvorani ljubljanske univerze promoviran gosp. Valter Bohinec iz Voloskega-Opatije za doktorja filozofije.

— **Vsakoletni »Miklavžev večer«** se vrši v nedeljo 4. dec. v zimskem salonu gostilne »Draščke«, Bohoričeva ulica 9. Začetek ob 17. uri.

— **Poneverbe pri denarnih zavodih.** Z ozirom na vesti o zlorabi in poneverbah pri denarnih zavodih, nas obvešča Ljudska posojilnica v Ljubljani, da je njen uradni celotno neopravičeno izplačano vsoto zajamčilo oziroma pokrilo tako, da zavod ne trpi nikake škode.

— **Vse rezervne častnike,** ki bivajo v Ljubljani ali okoličin in ki so poslali svoje podatke glasom št. 2735/bl. od 27. okt. t. l. o priliki zaprišete se pozivajo, da pridejo dne 7. in 9. decembra po svoje pristojbine k blagajniku ljubljanskega vojnega okrožja. Vsak mora imeti s sabo legitimacijo.

— **Ker bo »Društvo študentov fil. fak.«** prirejalo predavanja za ljudsko univerzo tako dolgo, dokler ljubljanska univerza sama ne prevzame tega definitivno nase, kar se bo v doglednem času izvršilo, si dovoljuje odbor »Dr. št. fil. fak.« naznaniti p. t. občinstvu, da je vstopnina določena zato, da se krijejo režijski stroški in da se po možnosti nabavijo revnim članom društva potrebne študijske knjige. Odbor »Dr. št. fil. fak.«

— **Društvo študentov filozofske fakultete v Ljubljani** priredi v zbornici univerze jutri dne 4. t. m. ob pol 11. dop. javno predavanje. Predava g. prof. dr. Frame Veber »Resnica in spoznanje. I. Psihološki problem spoznavanja«.

— **Umrl je** dne 30. m. m. vsem ljubljancem dobro znani gostilničar pod Rožnikom g. Jos. Čad starejši. Zadelga je je kap. Pokojnik je bil razumen gospodar in splošno priljubljen, kar je pokazal pogreb večeraj popoldne na Viču. Blag mu spomin, gospodu sinu in nasledniku naše iskreno sožalje!

— **Umrl je g. Mihael Vončina,** pristav doželne vlade. Pokojnik je bil rodom Idričan. Služboval je v Sežani, v Trstu, Kopru in po prevaratu kot begunc prišel v Ljubljano in je bil sprejet v službovanje pri deželni vladi. Vršemu narodnjaku in vnetemu pevcu, ki je bil član pevskega zbora »Zarja« v Rojani in tržaškega pevskega zbora Glasbene Matice bodi ohranjen tražen spomin, žalujoci vdovi pa iskreno sožalje!

— **Kje je društvo za varstvo živali?** Pred vojno smo imeli po naših mestih nasaditve lične mišice za krmiljenje pišč. pozimi. Vse te priprave so izgubile, ker je menda društvo za varstvo živali zaspalo, zaspalo pa je tudi sočutje v starih in mladih srcih.

— **Požar v garnizijski bolnici.** Gorela je kopalnica. Gasilcem se je posrečilo ogenj pogasiti ter ni velike škode. Gasilno akcijo je vodil g. Hojan.

— **Snažite in posipavajte hodnike!** Mnogi hišni gospodarji še vedno ne poznajo svoje dolžnosti, da morajo izpred svojih hiš takoj odstraniti zapadli sneg, ter hodnike posipavati, kadar zmrzuje. Izučila jih bo šele občutna kazen, ako kdo zaradi njihove zanikarnosti ponesreči.

— **Pobegniti je 12 let stari kojenec** drzavnega vzgojevališča v Ljubljani Ivan Kun. Pobegnik je majhne in šibke postave.

— **Izpuščeno!** Denarnica z vsebino 700 K (približno) sem izgubil. Poštenega najditelja presim, naj mi to vrne na uravo »Jugoslavija«, kjer prejme 350 K nagrade.

— **Dotičnega gospoda,** ki mi je v noči od 1. na 2. decembra po koncertu »Društva Jugosl. novinarjev« pred hotelom Unionom namenoma zamenjal moj klobuk z drugim, ga pozivljamo, da istega nemudoma odda v upravi »Jugoslavije«, ker drugače vložim proti njemu tožbo. V. Z.

Trafike in trgovine!
Naročite najnovejšo žalne koleke D. C. M. ter jih priporočajte v nakup!

Maribor.

V **torijev seji občinskega sveta** je poročal g. župan, da se je dosegel sporazum med mestno občino in Mariborsko eskomptno banko glede nekega sveta in da dobi občina za to znesek 70.000 K. Pri tej zadevi, da se je doseglo za občino tako ugodno poravnavo, gre zasluga v prvi vrsti obči svetniku NSS g. Jarhu. Gre namreč radi zamenjave nekega sveta pri dragonski vojašnici, kateri svet pa si je občina že priposestvala tekom nemotnega življenja 40. let. Obč. svetnik prof. Voglar se je zavzemal odločno, da se zamenjava izvrši brez vsake odškodnine; torej banki v korist. Pri tem se je celo povzpel do trditve, da mestni električni transformator ni javna naprava, ker je pač mestni. G. Jarh pa se je temu uprl, dasi so bili več ali manj vsi zastopniki občine pri volji za zamenjavo brez odškodnine. In tako je končno le obveljala Jarhova zahteva, da so se šli pogajati z banko in dosegli za našo itak že v dolgovihi tihoč občino dokaj lep znesek 70 tisoč kron. Da se je g. Voglar tako vneto potegoval za banko, je docela unmljivo. Saj je dobila njegova stranka značilen pridevek »bankokratska«.

Senat mariborskega okrožnega sodišča je pred kratkim oprostil znanega dr. Krausa, o katerem se med občinstvom šepetalo, da se že več let bavi z odpravo plodov. Ta oprostitina razsodba je napravila v javnosti mučen utis posebno še, ker sta si sodnijska izvedenca dr. Zakrajšek in dr. Iparic sama nasprotovala v svojih mnenjih. Ko je dr. Kraus to uvidel, se je njegova je itak znana aroganca še bolj potancirala in je menda tudi dosegla svoj namen, ker je bil oproščen. Zanjčič pa je bil obsojen na neznamno vsoto dr. Thalmann, kateremu se je dokazalo, da je hotel podkupiti uradnika, da bi izpovedal kolikor mogoče milo in v prilog njegovega sorodnika milijonarja Franza zaradi znane črvice moke. Franz, kateremu se je dokazalo svojčas, »da so črvi nosili žaklje njegove moke« pa je bil sam svojčas oproščen. Na vsak način so to nekam čudni in posebno karakteristični slučajji, da sta bila dva nemška velika bogataša docela oproščena, tretji pa obsojen samo po imenu. Neki jurist je trdil, da bi bil prejšnji nemški senat v teh slučajjih čisto gotovo postopal z vso drugačno oostrostjo. Zdi se, da nemški bogataši in veljaki napravijo na naš senat vse drug utis, kakor pa kaka uboga slovenska para.

— **Ljudska univerza.** Kakor čujemo je pripravljani odbor že sestavil pravila in jih poslal v odobrenje. Upati je, da se pravila kmalu potrdijo, nakar se bo vršil ustanovni občni zbor, da se bo moglo pričeti s predavanji že v doglednem času.

Občinsko sodišče za pobljanje draginje v Mariboru je z ozirom na skipe občinskega sveta z dne 29. m. m., ki so si v toliko v protislovju, da se je na eni strani izvolil namestni funkcionar za izstopivšega člana, na drugi strani pa se je sklenilo, naj se občinsko sodišče razide, v svoji seji z dne 30. m. m. soglasno sklenilo, da vprašanje obstoja ali neobstoja že konstituiranega občinskega sodišča ne spada v kompetenco mestnega odbora in da bodo vsi člani, tudi oni, ki jih je nominiral občinski odbor, izvrševali svoje mandate tudi naprej. Vprašanje veljavnosti draginjske uredbe je obsoletno in rešeno po pristojnih sodiščih. Po členu 130 ustave je odločno, da je bila ta naredba izdana pred ustavo (kedar je bila razglašena, ni odločno). Uredba ostane v veljavi, dokler se po zakonodajnem odboru ne ukine ali spremeni. Občinsko sodišče posluje torej neizpremenjeno naprej, dokler je uredba v veljavi. Pisarna sodišča se nahajata na Rotovškem trgu št. 6. Za poslovodlo je izvoljen gosp. Anton Krepel.

Trgovce Welzl, o katerem je splošno znano, da več govori nego je dobro in potrebno, je te dni razširjal o nekem znanem trgovcu, njegovem somišljeniku, da stoji pred konkurzom. Ko je to zvedel prizadeti trgovec se je opravičeno zgražal nad takim stanovskim tovaršem, ki je obenem predsednik trgovskega gremija. V to je bil toliko bolj upravičen, ker so bile Welzlove trditve brez podlage. Pravilo, da bo to imelo še posledice pri sodnji.

Celje.

Ljudski shod sklicuje za prihodnjo nedeljo dop. v hotel »Union« v Celju soc. dem. stranka, na katerem bodo poročali njeni poslanci.

Miklavževa prireditve za deco se vrši v nedeljo 4. dec. pop. ob 4. uri v veliki dvorani Nar. doma. — **Zvečer** pa je običajni Miklavžev večer v istih prostorih.

Andrejev sejem v Celju. V sredo 30. nov. se je v Celju vršil takozvani Andrejev sejem. Prišlo je precej trgovcev z raznim blagom iz zunanjih krajev. Tudi živine so prignali nekaj, vendar ne veliko. Kupčija je bila srednja, ker vsled snežnega vremena ni prišlo toliko ljudstva na semeni, kakor navadno.

Brivsko obrt je pričel izvrševati brivski moister A. Pepernek v Prešernovi ulici 17.

Razpisani učni mesti. Na meščanski šoli v Celju ste razpisani dve učiteljski službi. Ena za strokovnega učitelja I. skupine in ena II. skupine.

V celjski cinkarni je pričelo delavstvo mežno gibanje, ki bo menda po obojestranski uvidevnosti končalo brez boja.

Imenovanje. G. Fr. Marinšek, začasni ravnatelj drž. trgovske šole v Celju, je imenovan za stalnega ravnatelja tega zavoda.

Prevažanje pošte na progi Domžale—Celje se vrši od 1. decembra naprej z avtomobili, ki vozijo med Ljubljano in Celjem.

Novo cenilne komisije za dohodninski davek pri davčnem okrajnem oblastvu v Celju bodo imele vrve sele, v katerih se bo predvsem razpravljalo o prilizih zoper odmero dohodnine za leta 1920, 1919 in 1918, v prvi polovici meseca decembra.

Pluj.

Svečana služba božja se je vršila na dan ujedinenja v stolni cerkvi ob prisotnosti funkcionarjev civilne in vojaške oblasti. Predpoldne je bil praznik in le delo počivalo.

Danes vsi na koncert, ki ga priredi učiteljsko Glasbene šole v prostorih na Hrvatskem trgu št. 3. — **Igrala bodeta** g. Gregora in gđc. Bejlova, in sicer prvi na gosli, druga na klavirju Beethovenove sonate. — **Vstopnina:** sedeži 5 dinarjev, stojišča 2 dinarja, dljaki 1 dinar.

Občinsko razsodišče naj določi cene tudi mesu brez kosti, da ga ne bodo mesarji prodajali po poljubnih cenah. Pekom naj se tudi zaukaže, da prodajajo kruh na vazo, kakor le to z odredbo določeno.

Povrh vsega tega naj se kontrollra potom policijskih organov, če mesarji, trgovci in peki upoštevajo maksimalno določene cene. Dosedaj jih niso, pa tudi kaznovani ni bil še nobeden.

Miklavžev večer se priredi tudi letos, kakor druga leta v Dijaškem domu, kjer bo deca obdarovana.

Premeščen je višji pol. stražnik Orel iz službenih ozirov k policijskemu oddelku v Ljubljano.

Kako se hoče konkurenta uničiti? Pod tem naslovom se nam je nedavno poročalo iz Pluja, da je bil v Pilherjevo kavarno poneti skozi okno vržen kamen. Ker se že iz naslova namiguje, kakor bi bili pri tem pobalinskem činu prizadeti ostali trije kavarnarji vsled konkurence. Ker se je s tem delala ostalim trem kavarnarjem krivica, jo radevolje popravljam, ker nobenega teh ne more zadeti niti najmanjši sum kake skrivlje.

Sportni klub v Pluju priredi v nedeljo 4. dec. ob 20. uri Miklavžev večer v društvenem domu. Za ta večer se že zdaj kaže veliko zanimanje, priprave so v polnem teku. Na ta krasen večer so vabljeni vsi meščani ne samo člani kluba. Ker je to čisto nedolžna prireditve po stari navadi, je tudi vstop otrokom dovoljen. Vstopnina se ne bo pobirala, ampak protovoljni darovi za stroške se hvaljevo sprejemo.

Prekmurje.

Iz Petanjcev. O priliki poroke g. Matlje Debelaka, posestnika v Petanjcih se je nabrala na svatbi dne 21. novembra na predlog orožnika narednika g. Stefana Klanjšeka in g. Josipa Šitarja iz Petanjc 408.—kron za Jugoslovensko Matico podružnica v Murski Soboti. Za isto podružnico so še darovali: gg. Oster, Horvat in Sosič po 40 K, Cvetko, Gobec in Neubauer po 20 K, Tavčar 40 K in 5 lir vsi iz Beltince; odvetnik dr. Vladimir Škerlak iz Murske Sobot 40 K in g. Fran Babič 20 kron. Vsem plemenitim darovalcem najtoplejša zahvala.

Sokolstvo.

Sokolsko društvo v Šiški. Iz cikla predavanj: predavanje »Simon Gregorčič« se vrši v soboto 3. dec. ob 8. uri zvečer. — **Zdravo!**

Sokolsko društvo v Šiški priredi v ponedeljek ob 6. uri zveč. v telovadnici in brez vstopnine »Miklavžev večer« za naraščaji. Pod deset let staro deco spremlja lahko en družinski član; vsem drugim osebam pa je vstop v telovadnico v tem času zabranjen. Poleg tega se vrše »Miklavževi nastopi po sledečih gostilnah: ob 7. uri pri Ciglerju (preje »Petana«), ob 8. uri pri Stepiču in ob 9. uri pri Zvezdi. — **Darila** se sprejemajo v nedeljo in ponedeljek od 1-4 uri v Citalnici. — **Vstopnina** 2 din. za osebo; otroci pod deset let in v spremstvu so prosti vstopnine. **Zdravo!**

Sport in turistika.

Slovensko Planinsko Društvo naznanja, da se vrši redni društveni občni zbor v soboto dne 17. dec. t. l. v veliki dvorani Mestnega doma na Krikovem trgu. Na dnevnem redu so poročila načelnika, tajnika, in blaginika ter revizorjev, dalje volitve načelnika in odbora ter razpravljanje o prihiteljih samostojnih predlogih in določitev članarine ter prispevkov podružnic za bodoče leto. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Člani se vabijo na številno udeležbo. Odbor.

Književnost in umetnost.

Cankarjeve razglednice. Splošna delavska izobraževalna zveza »Svoboda« je izdala k tretji obletnici Cankarjeve smrti dve vrsti razglednic z njegovim portretom po portretih študij g. akademičnega slikarja Franca Podkrajcarja. Posamezna razglednica velja 2 K. Del čistega dobička je namenjen za Cankarjev spomenik, zato pridno posegajte po teh Cankarjevih razglednicah.

Odglasim priporočano kot najlepše darilo za Miklavža, Božič in Novo leto zadnjo novost Josipa Kostanjevca, roman »Krivec«. Brošura: izvod din. 10, vezan din. 12,50, poštnina posebej. Dobiiva se v »Zvezni knjižarni« v Ljubljani, pri knjižotrdcih in pri pisatelju v Mariboru, Ob železnici št. 6-11.

France Veber: Sistem filozofije I. univ. format, l.-XI in 384 strani, cena 120 K. Založila in izdala Iz. pl. Kleinmayr & Fed. Lamberg, Ljubljana 1921. V pričujoči knjigi skuša avtor, da reši temeljno vprašanje, ki se tiče natančnejše uestroja vsega, kar naj zasluži ime »predmet«. Njegova raziskovalna pot ga vedno pri tem, že v pričujoči knjigi k podrobnemu raziskovanju najraznejših filozofskih in splošnega vedoslovlja, do specialne spoznavne teorije, do psihologije do etike, estetike in metafizike. Glavno težišče knjižave, ki tvorijo podrobna psihanalitična izvajanja, ki vedejo avtorja končno tudi do točne in trojne definicije tega, kar tolkokrat dnevno tako izgovarjamo in kar spada vendar, če se naj tudi teoretično ostro določi, med najtežje in najsubtilnejše pojave, to je »predmeta«. S svojimi definicijami tega pojava si odpira tako avtor pot, ki mu bo omogočila, da bo v prihodnji knjigi svojega »sistema« lahko podal splošen in podoben obris celokupne filozofije kot organskega sestava lastnih disciplin, ki jim gre popolna enokopravnost v sestavo vseh znanosti. V tretji in končni knjigi svojega »Sistema« pa bo avtor vse dovedanje svoje filozofske rezultate vporabil v to svrho, da določi eksaktno razmerje med njegovo filozofijo in ustalimi takozvanimi pozitivnimi vedami, od naravoslovja do filologije, od fizike do zgodovine, od matematike do sociologije itd. in da obenem izkleshe v okviru vseh teh pozitivnih ved ona vprašanja, ki se dajo končno razčistiti le s pomočjo v prejšnjih dveh knjigah orisane filozofično-znanstvene metode. Ker skuša avtor svoje rezultate tudi negativno pojasniti s tem, da navaja najraznošča nasprotna mnenja, bo imelo delo poleg čisto znanstvenega tudi naučno informativni pomen. Namenjeno je v prvi vrsti avtorjem slušateljem, bo pa služila tudi onim, ki se sicer hočejo kolikor toliko poglabliti v sodobna filozofska vprašanja. Da more to, tako obsežno na tri knjige zasnovano znanstveno delo iziti, gre glavna zasluga založništvu, ki se tudi v sedanjih, baš za izdajanje takih znanstvenih del, neugodnih razmerah ni ustrašila velikanskih stroškov, zvezanih z izdajo takšnega dela, temveč z zahvale vredno porivovalnostno

omogočila avtorju, da stopi s svojimi idejami na dan tudi v široki slovenski in jugoslovanski javnosti. Z ozirom na to delstvo se tudi navedena cena knjige ne mora zdeti nikomur previšoka.

Staroindijske pravljice. Za Božič izda SDJZ »Svoboda« za otroke in odrasle staroindijske basni, bajke in pripovedke. Pravljice so zelo globokomislilne in bogato ilustrirane s krasnimi slikami. Cena posamezne knjige bo okoli 26 K. Naroča se v tajništvo »Svobode« v Ljubljani, Aleksandrova c. 5.

Iz statistike slušateljstva na akademiji upodabljalnih umetnosti. Na akademiji upodabljalnih umetnosti s češkimi in nemškimi učnim jezikom je bilo glede materinščine zapisanih v letnem semestru 1920-21 270 slušateljev (— 13 proti zmlskemu semestru) in sicer 226 (83,7 odst.) moških in 44 (16,3 odst.) ženskih. Rednih slušateljev je bilo 87 (32,2 odst.), nerednih 138 (51,1 odst.) gostov, hospitantov in frekventantov 45 (16,7 odst.).

Poslano.*

Odbor za gradnjo železnice Kočevje—Brod Moravice pod vodstvom veleindustrialka g. A. Kalježa in ing. g. dr. Fr. Musila je izdal plakat, iz katerega naj se razvidi, da je progja Kočevje—Brod Moravice najboljša. Opozarjamo javnost na metode, katerih se g. A. Kaljež poslužuje na tem plakatu. Dolžina predora Knežja lpa namre progje je navedena s 3 km, dočim je v resnici dolg le 2 km. Da ni to le pomota, je dokaz, da je ta predor vrisan z dolžino 3 km tudi po merilu. V zemljevidu 1 : 800 tisoč žonglira s trasami in kraji posebno spretno. Končno postajo naše trase na reški progi t. j. Vrbovska—Sever je premaknil za 10 km proti Ozulnu, Vinico, pa za 12 km v smeri proti Karlovcu. Približno za ravno toliko tudi Severn n/Kupl. S tem je dosegel, da izgleda naša zvezca Crnomelj—Vrbovska sever, kakor pravcata paralelna železnica Crnomelj—Karlovec—Oguljn, s čimur je »dokazan«, da je ta zvezca popolnoma odveč. Obe naši zvezdi izgledata sploh, kakor da bi jih raztegnil in razmetel veter, hud Kalježev veter, ki začne plhati, kadar zmanjka argumentov. Kako zemljevid v resnici izgleda in marsikaj drugega

Michél Zevaco:

„NOSTRADAMUS.“

V.

Ljubezen je dvojna.

V trenutku, ko se je Roland de Saint-André zaletel vanj, je stopal Royal de Beaufrevers na slepo tja v en dan. Tako je bil vsaj prepričan. Njegova rana je bila zaceljena; menil je, da ga ne vodi nič drugega nego veselje, da je še živ, in potreba, privaditi se spet pariških ulic in cest. In srečnega se je čutil, da ne vidi pred seboj čarodeja, ki si je pripravljalo do njega čedalje večjo oblast.

»Se li vrnem še kdaj v to prekleto hišo? Gotovo da, saj je on edini, ki mi more povedati, kdo sem. Hudiča, kako mi leži na duši ta Nostradamus! A dolgo me ne bo več moril. Prisegel sem ti, ubogi Brabant, da mu vrnem nemilo za nedrago. In svojo prisego izpolnim, tako mi pekla! Ubijem ga, dasi me je otel in dasi čutim pod sovraštvom, s katerim gledava drug drugega, nekakšno čudno simpatijo. Toda prijateljstvo tega skrivnostnega bitja me plaši bolj od njegovega sovraštva. Zakaj me ne sovraži naravnost, tako mu Krista! Če bi se on postavil z vso svojo poklensko umetnostjo in jaz s svojim dobrim papirjem, bi vsaj videla, kateri je močnejši.«

V tem hipu je ostal. Videl je, da je došel v Tkalsko ulico, pred hišo Gospe brez imena.

»Zame ni ‚brez imena,‘ je zamrmral. »Ime ji je Marija Croixmartska. Njen oče je bil sloveč krvolok. Ako bi vsi, ki so poginili obešeni, razčetverjeni, obglavljeni ali na grmadi, vstali od mrtvih in povedali živim, koga preklinjajo v svoji večni temi, bi slišal svet dve imeni: ‚Croixmart!‘ in ‚Roncherolles!‘«

Prebledel je ter se zamislil — kolikor se je bil zmožen zamisliti.

»Uboga žena,« je dejal sam pri sebi. »Če je bila res to, kar trdijo moji štirje klateži, vsekako se je izpokorila s svojim trpljenjem. Nekatera solza izbriše mnogo kapljic krvi . . .«

Nema in žalostna vrata njene hiše so neodoljivo priklopala Royalov pogled. Zdelo se mu je, da bi bila prav tako lahko vrata grobnice. In zdajci so se odprla brez najmanjšega glasu. Marija Croixmartska se je pojavila na pragu. Royal de Beaufrevers je začutil, da ga prešinja trepet. Pri dnevju je bilo v tem obličje nekaj vzvišenega. Nasmehnila se je mladenci; in ko je videl njen smehljaj, bi bil najrajši zajokal. Stopila je k njemu ter ga prijala za roko.

»Gospa,« je zajeceljal Royal, »kar sem vam obljubil, hočem storiti. Poštem vas kedaj, in če bom smel, vas bom tolažil.«

»Pogled na vas mi je že sam v tolažbo, sinko moj,« je dejala z globokim, nežnim čuvstvom, ki je vedno prevladalo v njenem glasu. »A zakaj hodite po ulicah v tej nevihti? Premočni ste do kože. Stopite noter in počakajte, da se zvetri.«

Skrbela je zanj kakor mati ali dekle. Royal pa se je prešerno nasmehnil. On ni poznal nevihte. Ploha mu je bila stara znanca in dež dobrodošel kakor sonce. Z nežno odločnostjo je odvedel Marijo nazaj k hišnim vratom, kjer je bila pod streho.

»Pridem, gospa, gotovo pridem; a danes ne smem . . . Vidite, prej nisem vedel, čemu se klamim v tem slabem vremenu. Zdej vem — in Bog zna kaj me žene, da vam moram povedati! Glejte, gospa, bojim se zanjo . . . da se ji ne bi zgodila nesreča . . . Pogledati moram . . .«

»Nesreča — komu?« je vprašala Marija z željno radovednostjo.

»Florizi,« je zamrmral Royal, opajale se z zvokom ljubljene imena. »Florizi Roncherollski . . .«

To rekši je naglo odšel, ves srdit in hkrati srečen, da je na glas povedal skrivnost in s tem očitno in nepreklicno potrdil svojo ljubezen. Ko je bil že daleč, prav na koncu ulice, se je ozrl in je videl, da stoji Gospa brez imena sredi naliva ter gleda za njim.

Marija je zrla za njim. Njen obraz je bil blede. In s čudno bolestnim glasom je ponavljala:

»Roncherollesova hči! . . .«

Royal je došel do velike profosije: semkaj je bil namenjen? Zakaj? Za prazen nič. Toda vsi, ki so kdaj »za prazen nič« blodili okrog kake hiše in dvigali oči proti oknu, o katerem so videli, da se ne bo odprlo — vsi ti nam bodo pritrdili, da je »prazen nič« včasih ogromno mnogo . . .

Tako se je klatil Royal. Občudoval je tlakovano cesto, kimal višini strmih zidov in prodajal zijala, kakor da nima njegov prihod res nikakega drugega zmisa. Po naključju se je znašel pred velikim vhomod; ozrl se je na dvorišče, kjer je nedavno tako srdito branil svoje življenje. Tedaj je zapazil, da je dvorišče polno vojnikov in slug, ki zamolklo šušljajo med seboj in se preplašeno ozirajo na še bolj zmedene oficirje.

Po bliskovo ga je prešinila slutnja, da se je zgodilo nekaj, kar tudi zanj ni prav. Brez pomišljanja je stopil na dvorišče. Že na prvem koraku je ujel dvoje, troje besed, ki so zdajci odkrile vzrok njegovega nemira:

»Veliki profos je aretiran! . . . Floriza je izginila! . . .«

Royal de Beaufrevers je planil po velikih stopnicah. Razburjeni nagon mu je netočno pokazal pot v stanovanje, kjer je nekoč že bil, le da je zlezal tistikrat skozi okno. Vstopil je. Prvo, kar je zagledal, sta bili trupli spletičen v luži krvi. V blazni skrbi je predirjal iste sobane kakor pred dvema urama veliki profos . . .

Pat, šest vojnikov je planilo za neznanecem, ki se je pregrznil vdreti v dvorec. Obstali so na pragu. Ko so zagledali mladega moža, ki je hodil brez glasu, s krvavimi očmi in spatenim obličjem iz sobe v sobo, jih je popadla zana; zdelo se jim je, da vidijo vteleženi obup. Toda naglo so se ovestili. Planili so proti njemu:

»Hoj, kdo si? Česa iščeš? Aji hočeš, da te obesimo? . . .«

(Dalje prihodnjič.)

Proda se:

ZIMSKI PLAŠČ
za srednjo veliko damo se proda za 1000 K. Ogleda se pri Heliel, Emonska cesta 2.

TRBOVLJE HIŠA ŠT. 46
v Bevkem prav blizu kolodvora z 5 stanovanji in želiščnim vrtom se proda. Ugodnost za trgovino, rokodelstvo in kurjavo.

SPALNICA NOVA
javor, za eno osebo, kopalnik s štedilno kurjavo, postelja z vložkom in ena podaljševalna miza se proda. Naslov pri upravi lista.

ORGANIZATOR
za prodajo hranil, izobražen praktik, dober stilist in korespondent, kateri je tudi popolnoma zmožen slovenščine in srbo-hrvaščine ter vseh pisarniških in reklamnih del se sprejme takoj v večje ljubljansko podjetje. Reflektira se le na zmožne in zanesljive moči. Natančne pisemne oferte z navedbo plače na »Poštini predal 113« v Ljubljani.

DOBRO OHRANJEN KLAVIR
se proda. Ponudbe pod »Ob železnici« na upravo lista. 2394.

MIKLAVŽEVA DARILA
priporoča M. Tičar, Ljubljana. 2372

NOVOSTI BOŽIČNIH IN NOVOLETNIH RAZGLEDNIC
priporoča M. Tičar, Ljubljana.

HRASTOV LES CA 400 m³
cena 1200 K za m³. Odjemalci naj se oglašajo tekom te dni pri Ljudevitu Verniku, Velika nedelja. 2401.

Službe:

OTROŠKA VRTNARICA
k 2-letnemu dečku se išče. Naslov pove upravištvu »Jugoslavije«. 2390.

KONTORISTINJA ZMOŽNA STENOGRAFIJE

Iščem in strojepisja se išče. Naslov pove upravištvu »Jugoslavije«. 2389.

PRIDNEGA IN MOČNEGA UČENCA,

iščem, ki ima veselje do trgovine, in do drugega izvežbanega TRGOVSKEGA POMOČNIKA. Poizvo se v upr. »Jugoslavije«.

IZVEŽBANO STROJEPISKO,

veščo popolnoma tudi slovenske in nemške stenografije, sprejmeta takoj dr. Josip Furlan in dr. Vladimir Kreč, odvjetnika v Ljubljani, Sodna ul. 1. 2381.

ZA POMOČ GOSPODINI

išče mesta gospodinja. Je spretna v šivanju in v vseh gospodinskih delih. Naslov v upravištvu lista. 2376

DVA UČENCA ZA KRTAČARSKO OBRT IN ENEGA POMOČNIKA
sprejme takoj Franjo Schiller, Karlovac, Švarca 1. Učenca imata vso oskrbo v hiši.

Razno:

Ia ČISTO SVINJSKO MAST
ima zopet v redni zalogi trdka Janko Popovič, Ljubljana, ki se priporoča svojim cenjenim odjemalcem. — Pisarna in skladišče Cesta v Mestni log št. 15. Telefon interurban št. 127. 2368

DRUŠTVO KOMISIJONARJEV V LJUBLJANI
prevzema po svojih članih prevažanje poštstva z vozom za prevažanje poštstva, prevoz in oprcm. glasovirjev, železnih blagin in vsa v to področje spadajoča dela po najnižjih cenah. 1227

ZLATO — SREBRO
staro — zlomljeno kupuje P. Čuden, Ljubljana, Prešernova ulica 1. 878

Zenitne ponudbe:

Radi pomanjkanja znanja se želi seznaniti v svrhu takojšnje ženitve mlad, dobro situiran obrtnik na lastnem posestvu na novo naseljen z večjim premoženjem in dobro upeljano obrt z gospico od 20 do 30 let staro, ki bi naj bila dobra gospodinja in podjetna za obrt in ki bi imela tudi nekaj primernega premoženja. Simpatične gospice naj blagovoljivo vpsolati svoje le resne ponudbe z sliko na upravo »Sl. Naroda« pod št. »Resna ponudba, srečna bodočnost«. Tajnost strogo zadržana. 2296.

Za Miklavža kupujte knjige založbe „Jugoslavije“ oz. „Zvezne tiskarne“ na Marjinem trgu št. 8 nasproti frančiškanske cerkve.

Korespondent (-inja)

dober stenograf, verziran na pisalnem stroju, zmožen slovenščine in nemščine eventualno tudi srbohrvaščine, se sprejme pri večjem industrijskem podjetju v Mariboru s l. ali 15. prosincem. Svojeoročno spisane in s potrebnimi prilogami opremljene prošnje z navedbo plače na anončno pisarno Rudolf Gaisser, Maribor.

Saldokontist

majša moč, v dvojnem in ameriškem knjigovodstvu verziran se išče za večje industrijsko podjetje v Mariboru. Prošnje z navedbo znanja, kakor tudi označbo zahtevke na anončno pisarno Rudolf Gaisser v Mariboru pod „perfekt“.

Prof. S. Santel

Božične razglednice

so ravnokar izšle, ter se dobijo po vseh trgovinah z papirjem, knjigarnah in trafikah. Božične razglednice so umetno izdelane v raznih barvah in tiskane na finem Chromo papirju.

Serijska 6 razglednic 2'50 din. Naroča se direktno pri

ZVEZNI TISKARNI in KNJIGARNI

v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1.

Zlatko Lavrenčević

lični prokurist in kompanjon Zelen, tvornice

Poldka Lavrenčević roj. Primšar

poročena

28. XI. 1921.

Sarajevo Ljubljana

Sveže baterije in karbidne svetiljke

priporoča

Ign. Vok,

Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

STAVBENI RISAR

zmožen risanja in kopiranja načrtov z nekaj prakse se sprejme za stalno pri Ing. Lavrenčič & Co. Ljubljana, Rimska cesta št. 2.

PLATINA, ZLATO, SREBRO

kupuje

tvrdka I. AUGUSTIN, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.

SPRETNA STENOGRAFIJA IN STROJEPISKA SE SPREJME

pri stavb. podj. Ing. Lavrenčič & Comp. Ljubljana, Rimska cesta 2. Zahteva se perfektno znanje slovenske in nemške stenografije ali vsaj ene. Ponudbe je predložiti osebno.

Trsie

za stropne in stene izdelujem z najmodernejšimi stroji. Strešno lepenko lesni cement vse to dobavlja najceneje. Tel 519 Jos. R. PUH, Tel 518. Ljubljana, Grzdaška ul. 22.

ANDROPOGON

najboljše sredstvo proti izpadanju las in brade razpošilja BALOH in ROSINA, Maribor steklenice 80 kron, poština se zaračuna posebej.

Alfonz Breznik

bivši učitelj Glasb. Matice zapris. Izvedenec dež. sod. Ljubljana, Kongresni trg 15 (pri nunski cerkvi)

Najslavitejši klavirji, pianini in harmoniji. Förster, Bösendorfer, Heitzman etc. na obroke in posodo! Velikanska zaloga violon, strun in vseh glasbil. Proda se pianola in fonola. Največje in najspisobnejše podjetje v Jugoslaviji.

JOS. REICH,

Ljubljana, Poljanski nasip št. 4. Podružnica: Šelenburgova ulica št. 4. PODRUŽNICE: MARIBOR, NOVO MESTO, KOČEVJE Gosposka ul. 38. Glavni trg. št. 39.

Dular & Fabiani

Veletrgovinska manufakture, samo na debelo Ljubljana, Dunajska cesta 33 v Balkanu.

Priporoča p. n. trgovcem svojo veliko zalogo in bogato izbiro manufakturnega blaga po najnižjih konkurenčnih cenah. Solidna in točna postrežba zajamčena.

O. Bernatovič

Mestni trg št. 5

se dobi še po jako nizki ceni:

moške obleke	od 650 K naprej
moške raglane	od 1100 K naprej
moške hlače	od 150 K naprej
damske suknje	od 550 K naprej
damske kostume	od 600 K naprej
damske modne obleke	od 900 K naprej
damska krila	od 300 K naprej
in kožuhovina	od 300 K naprej

!! Ogleda se lahko vsaki čas !!

Dnevno koncerti češke godbe prof. E. Kubička. Vsaki torek in petek **Kabaretni večer** in **Elitni koncerti**. Sodelujejo samo prve moči.

Kdor potuje v MARIBOR naj ne zamudi priliko posetiti

VELIKO KAVARNO

kavarniški etablissement prve vrste (Glavni trg). Otvoritev KLUB BARA 15. dec.

Najelegantnejše podjetje te vrste v Jugoslaviji. Vsi tu- in inozemski časopisi na razpolago. Prvovrstna točna in sodna lidna postrežba. :-: :-:

4000 K nagrade

kdor preskrbi ali odda, stranki brez otrok, stanovanje najmanj s 3 sobami in kuhinjo, če le mogoče v sredini mesta bodisi v novi ali stari hiši za takoj ali za marec. Ponudbe v zaprtih kuvertah na upravo »Jugoslavije« pod št. 4000.

MANUFAKTURNI ODDELEK

(na dvorišču)

Oglejte si veliko zalogo raznovrstnega manufakturnega blaga; veliko izbiro čevljev in vsakovrstnega usnja na debelo in drobno.

Gospodarske Zveze ::: Ljubljana, Dunajska cesta 29.

Slovenska banka

LJUBLJANA, Krekov trg 10 nasproti ‚Mestnemu domu‘.

Vplačana delniška glavica K 30.000.000. Telefon št. 567. Cekovni račun št. 12205.